

TRES DE XAUXA. CANÇÓ DE TAVERNA

Posa-me'n una altra, si us plau!

Jaume Piquer

Tres de Xauxa: David de la Higuera, Robert Pellicer i Ramon Manent.

De petit, quan amb els meus germans ens esperàvem una mica, els pares ens deien: «que us penseu que és xauxa això?!». No puc evitar pensar-hi quan demano a en Ramon Manent que ens respongui algunes preguntes. En Ramon és un dels Tres... de Xauxa.

D'on sortiu els Tres de Xauxa?

Amb en Robert ens coneixem de fa moltíssims anys ja que des de sempre hem coincidit a l'espectacle Bandera de Catalunya, un espectacle d'Esteve Albert que durant 27 anys s'ha representat a la plaça del Castell-Palau de Bellcaire d'Empordà i que ara, malauradament, per culpa de la política, se n'ha anat en orris. En Robert hi va arribar a fer molts personatges i se'n sap de memòria una part considerable. Jo amb el grup Bitayna hi feia de trobador, cantant, actuant i presentant els diferents quadres. En David el vaig conèixer a través d'en Robert quan tots dos em van venir a proposar si volia col·laborar amb ells en un projecte que anomenaven Taula de Cantadors i que consistia

en parar una taula a fires i mercats per provocar una cantada més o menys espontània al voltant d'una taula amb pa, fornatge, embotit i un porró de vi. Em va agradar molt la idea i m'hi vaig afegir. Ho vàrem fer unes quantes vegades i ens ho passàvem tan bé que vàrem acabar fent sopars per nosaltres mateixos i seguir aprenent cançons que entre tots tres anàvem aportant. Un material molt bo que va portar en David va ser el disc LP del grup Cap de Creus de Cadaqués, tres avis que als anys seixanta-setanta varen gravar un disc a veus pelades cantant amb molta gràcia. D'aquí vàrem treure una bona part del primer repertori i sobretot una bona referència del que era el cantar a la taverna, en un «terceto», a plena veu i sense acompanyament instrumental, tal com en general s'havia cantat sempre a les tavernes de la costa i de l'Empordà.

En Ramon ha estat, i és, el motor de moltes iniciatives. Ha voltat el país fent trobades de cantadors, ensenyant a cantar i ensenyant

cançons. Ens pots fer un repàs ràpid dels passos més significatius de les vostres trajectòries? Quins podríem dir que han estat els vostres mestres?

Tan en Robert com en David, són mestres de primària i ho són d'aquells vocacionals, de debò que estimen la seva feina i gaudeixen ensenyant i educant la mainada. S'avenen molt perquè coincideixen molt en la visió que tenen de l'ensenyament. Jo he gaudit molt sentint-los parlar de nens, d'anècdotes escolars i sobretot de reflexions sobre el fet educatiu, maneres d'ensenyar, etc. En Robert també és músic, mestre de música a primària i té la carrera de piano, i toca el saxo, amb la Selva Big band. Va tocar i compondre molt bona música amb el grup Trifòlium, un grup folk de qualitat, desgraciadament, massa poc conegut, on també hi tocava la flauta i el whistle. En David, quan el vàrem conèixer, cantava en un grup d'havaneres que es deia Cel Rogent i que va abandonar al cap de poc d'iniciar el projecte de els Tres de Xauxa.

A tots tres ens encanta cantar i la veritat és que, tot i tenir veus molt diferents, quan cantem junts les nostres veus s'adapten molt bé i fa que gaudim moltíssim. A més a més riem molt i tenim una amistat que va molt més enllà que la cosa de l'espectacle, les llogues, etc.

Si hem de parlar de mestres jo personalment considero que n'he tingut molts i molt bons, començant per en Manel Cabero a nivell de cant coral, continuant amb en Ferran Català –fundador de l'Oreig de Mar de L'Escala– i acabant amb en Jaume Aiats i en Pascal Caumont de qui he après moltíssimes coses del cantar a veus. També d'en Xavi Falgarona vaig aprendre molt en la nostra etapa amb l'Oreig de Mar fent havaneres i cant mariner. A nivell de grup, però, potser és millor parlar de referents que no pas de mestres i evidentment els tenim en els vells cantadors de l'Empordà, els ja esmentats Cap de Creus, també Els Pescadors de L'Escala, que cantant sardanes i cançó picaresca, tenen un caràcter únic, i darrerament ens ha fet molta gràcia descobrir un *terceto* dels anys quaranta de Palafrugell que es deien *Abelardo, el Niño i l'Hermós*, noms i mots que casualment poden concordar molt amb les nostres veus i figures. D'altra banda, tota la feina i manera de fer i d'entendre la cançó de Jaume Arnella jo crec que encara ens influeix molt i també, és clar, la forta personalitat de Els Tranquils, que vulguis o no, ens marca a l'hora de cantar cançons humorístiques i de tabola.

Què és per vosaltres la cançó de taverna?

Jo crec que és una nostàlgia. De tavernes, ja no n'hi ha. El que hi ha són bars i restaurants. Als bars en general no s'hi pot cantar: o no et deixen, o hi ha la tele posada, o diuen que molestes; als restaurants et trobes si fa no fa el mateix. «Cançó de taverna» jo ho entenc com una etiqueta perquè s'entengui que fem una cançó molt directa, a prop de la gent, de distància

Cantant a Torroella de Montgrí (2008).

Gravació del disc, Vilopriu, desembre 2007.

curta, sense parafernàlia tecnològica, viva, desenfadada i participativa. Una manera de fer que com més alt és l'escenari, com més micros i més focus hi ha, més es desvirtua. Una cançó que, per gaudir-la, necessita moltes ganes d'escoltar les lletres, ganes de sentir l'empastament vocal natural, de deixar-se dur per l'emoció que genera l'expressió sincera o irònica dels qui canten. Necessita ganes de compartir el codi humorístic, la segona intenció, i una certa com-

plicitat en aquest tipus de llenguatge. Tot això no és sinònim de baladrejar ni de cantar cridant i malament. Aquí hi ha un punt de confusió que jo crec que és decadent. En el cant espontani, antigament i encara ara a molts llocs es rivalitzava per cantar millor que els altres i es valorava amb sensibilitat i rigor la qualitat del cant. Massa sovint es considera que cantar torrat et dóna llicència per cantar malament i sense gust i per a mi no ha de ser així. Al contrari, l'in-

tent de cantar sempre bé, et permet controlar el beure i adonar-te del moment que, per culpa d'haver traspasat el límit de la beguda, el teu cant ja no val res.

Malgrat tot, encara deveu anar trobant alguns bars i tavernes que els agradi que canteu, oi?

Doncs la veritat és que costa. Nosaltres hem trobat complicitats al Bar Caravel·la de L'Escala i a la Taverna de l'Anxova també de L'Escala, al Cafè del Barri Vell a Figueres i també és clar a La Bella Lola de Calella de Palafrugell però, en general, no és fàcil trobar llocs on es pugui fer.

Et ve al cap algun record especial d'alguna actuació que et faci gràcia comentar?

N'hi ha tantes...Jo recordo amb molt de gust una trobada que vàrem acordar de fer amb la Gemma i la Mireia de De Calaix a la Taverna de l'Anxova de L'Escala. La idea era trobar-nos per cantar plegats algunes cançons i passar una estona. Doncs resulta que ens vàrem trobar cap a quarts de set de la tarda, van anar arribant tot d'amics i coneguts que se n'havien assabentat i a quarts de tres de la nit encara estàvem cantant després d'haver passat per una varietat increïble de repertoris amb una fluïdesa i una naturalitat que francament no són gaire normals. Va ser un vespre preciós.

Cançons de bressol, de gresca, havaneres, sardanes, balades, satíriques, cançons de treball, nyacres i garrotins, hi va haver de tot... i tot força ben cantat.

Com et sembla que caldria incentivar-ho més tot plegat.

Com ja saps prou bé, fa anys que jo personalment i ajudat per festivals com el Balla Bisaura o el Torna, Serrallonga, a Sant Hilari, convoco trobades de cantadors i tallers de cançons per a tota mena de gent. Amb Els Tres també ho fem; anualment n'organitzem una aquí a l'Empordà i funciona la mar de bé. Crec que és una bona manera de donar a conèixer la tradició i de contagiar el goig del cant i sobretot d'eradicar la vergonya i els complexos sobre el fet de cantar que abunden massa. Els Randellaires, a Ripoll, també ho fan i ja porten quatre anys. D'un temps ençà han proliferat força aquesta mena d'iniciatives que l'únic perill que tenen és que es tanquin un pel massa en si mateixes i esdevinguin guetos però, si es fan obertes i es busquen marcs quotidians solen ser molt eficaces.

Podem dir que amb el vostre repertori preteneu més la recuperació de temes, que no pas crear-ne de nous? Hi heu incorporat força sardanes cantades; això respon a algun criteri?

Saps què passa ? Que ja ens agrada el pa amb tomata tal com és. La sardana cantada a tres veus, per exemple, sense instruments, és una meravella de la nostra tradició que poca gent fa i que per nosaltres té una trempera incalculable així, nua, i amb les lletres pròpies d'un temps en que el català posseïa un lèxic molt ric i que la gent senzilla, els pescadors, per exemple, cantaven amb naturalitat. Seguir cantant aquestes cançons així ens dona un tipus de gaudi que una lletra nova difícilment ens pot donar. La veritat és que tampoc tenim facilitat per crear lletres i músiques noves. Sí, potser sí que ens limitem a mantenir vius, fent-los tan semblants com podem a com ens han arribat, uns documents antiquats, però què hem de fer si això ens encanta i a més hi sentim realment unes arrels molt profundes que no volem que es perdin, que segueixin essent conegudes.

Tots tres esteu també embolicats en el projecte de La Mata de Jonc. Ens en pots fer cinc cèntims?

La Mata de Jonc ve a ser un experiment amb les millors veus d'home que he tingut a prop en els darrers anys amb l'objectiu de materialitzar una polifonia catalana a la manera dels cors d'homes occitans i mediterranis en general. En David i en Robert són dues d'aquestes bones veus que, juntament amb les d'alguns alumnes de l'Aula, van acceptar el repte de construir un repertori amb aquestes premisses. El resultat n'és un CD gravat en directe al monestir de Santa Maria de Lluçà, del qual n'estem molt contents, i que esperem que ens permetrà divulgar amb més profusió la nostra proposta. El país, però, la gent, el públic, els programadors, etc, tenen l'última paraula.

Si en voleu més informació, visiteu els seu espai a internet: www.elstres.blogspot.com
www.lamatadejonc.net

